

ДЕЯКІ КЛЮЧОВІ РОЗРОБКИ ХАРКІВСЬКИХ ПОЛІТЕХНІКІВ У ГАЛУЗІ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ

Назаренко С.О., Ткачук М.А., Марусенко С.І.
*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Викладачі та випускники Харківського політехнічного інституту завжди робили величезний внесок у зміцнення обороноздатності країни [1, 2]. Його перший директор В.Л. Кирпичов був правителем справ першого у Російській імперії офіційного органу з повітроплавання – Комісії щодо застосування аеростатів до військових цілей. Після закінчення інституту у 1896 р. А.Г. Дукельський створив перші вітчизняні корабельні та берегові установки великого калібру, став лауреатом Державної премії 1946 р. Студент С.А. Коровін став надалі видатним конструктором стрілецької зброї. «Український Ікар», випускник 1901 р. Л.М. Мацієвич створив проекти одного з перших гідропланів і попередників сучасних авіаносців. Під керівництвом колишнього студента М. Ю. Цирульникова був створений ряд зразкових артилерійських установок, у т.ч. знаменита «сорокопятка» – «Аннушка».

Випускник 1908 р. Г.А. Ботезат був одним із перших експертів Національного консультативного комітету з аеронавтики США та створив перший у світі вертоліт, який успішно здійснив стійко керований політ. Випускник 1925 р. М.І. Гуревич став творцем перших радянських реактивних винищувачів, найдосконаліших в світі; серійних керованих крилатих ракет, катапульт крісел. Вихованець інституту В.І. Александров став одним із творців легендарної «Катюші». Випускник 1929 р. А.Я. Щербаков, найближчий друг і соратник основоположника космонавтики С.П. Корольова, вніс вирішальний внесок у доведення та організацію серійного випуску першої радянської балістичної керованої ракети. Лауреатами Державних премій в галузі науки і техніки стали випускники ХПІ, Генеральні та Головні конструктори систем управління ракет Я.Е. Айзенберг, А.І. Кривоносов, В.А. Уралов, Г.І. Ляцев, Г.А. Борзенко та ін.

Випускник 1930 р., основоположник нової галузі засобів виведення авіаційно–космічних транспортних систем Г. Е. Лозино—Лозинський залучав співробітників ХПІ до робіт по космопланам «Буран». Випускники ХПІ В.С. Фоменко та В.П. Чеховський отримали звання лауреатів Державних премій за створення в КБ «Південне» ракетних комплексів. Випускник 1936 р. В. А. Маслов в 1940 р. подав перші авторські заявки на конструкцію атомної бомби та методи поділу ізотопів урану. Першими теоретиками радянського атомного проекту були випускники інституту А. С. Компанієць та Е. М. Ліфшиц разом зі своїми вчителями, академіками Л. Д. Ландау та А.І. Лейпунським.

Література:

1. Назаренко С. А. Деятельность воспитанников Харьковского политехнического института в области освоения космического пространства / С. А. Назаренко // Universitates = Университеты. Наука и просвещение. 2013. № 2. С. 64–74. 2. Андреев А. Г. Основные работы ученых ХПИ в области анализа термонапряженных конструкций / А. Г. Андреев, С. А. Назаренко // Вісник НТУ «ХПІ». – Х.: НТУ «ХПІ». 2013. № 63 (1036). С. 3–11.